

Inlevend waarnemen als inspiratie

Ontmoeting met onkruid

"Waar heb je 'verzachtend begrenzen' toegepast?" Dat was een vraag, die de tien deelnemers voorgelegd kregen tegen het eind van de workshop 'Onkruid beheren – inlevend waarnemen als inspiratie'. Geert-Jan van der Burgt (Louis Bolk Instituut) organiseerde deze workshop als uitvloeisel van zijn gelijknamig onderzoeksproject en publicatie. *Tekst: Andries Palmboom / Foto's: Annelijn Steenbruggen*

Eén van de deelnemers antwoordt: "Waar ik 'verzachtend begrenzen' heb toegepast? Nou, toen ik vanmiddag hierheen vertrok, hadden jochies bij mij aangebeld en zich snel uit de voeten gemaakt. Belletje trekken. Bij het vertrek reed toevallig langs hen op. Raampje open: "Jullie mogen best bij mij een kopje thee komen drinken, maar dan moet je wel iets langer bij de deur blijven staan." Dit voorbeeld, dat aan het eind plaatsvond, tekent de workshop. 'Verzachtend begrenzen' is de karakterisering van de akkermelkdistel, nadat de methodiek 'inlevend waarnemen' erop is toegepast.

Ontbrekende kwaliteit

Geert-Jan van der Burgt formuleert in zijn publicatie twee uitgangspunten:

1. De natuur op een bedrijf streeft naar heelheid en volledigheid. Onkruiden tonen het ontbreken van bepaalde, specifieke kwaliteiten. Het is een uitdaging om dat te leren herkennen en te benoemen.
2. Als de teler in staat is de betreffende kwaliteit in zijn werk in te brengen, hoeft het onkruid dat niet meer te doen en zal het minder dominant worden of verdwijnen.

Daarom begon de middag met een oefening: het zoeken naar de bepaalde, specifieke kwaliteit van het onkruid muur volgens de methodiek 'inlevend waarnemen', waarvan de fitnesses na te lezen zijn in de bijbehorende publicatie. "Bekijk het kruid muur niet alleen, maar probeer de beweging ervan *na* te bewegen. Beweeg je armen 'murig'. 'Loop' de muur. 'Dans' de muur. Schets de muur om te ervaren welke handbeweging het oproept," had Geert-Jan gezegd.

< *Geert-Jan van der Burgt (rechts) bezoekt het bedrijf van Gaveshi Reus*

Met korte beschrijvingen karakteriseerden de deelnemers – voornamelijk mensen uit de BD-praktijk – wat ze aan de 'muur-beweging' hadden ervaren. Al zoekend kwam uit deze eerste kennismaking een voorlopig overkoepelend begrip naar voren: 'openend uitreiken'. Met opzet staan hier twee *werk*-woorden achter elkaar. De methode 'inlevend waarnemen' schrijft dit voor, omdat je bewegingskwaliteit onderzoekt. Bewegingskwaliteit heeft een *doe*-karakter. Dat *doe*-karakter is belangrijk, omdat dit onkruidproject erop gericht is om de teler inspiratie te bieden in zijn *werk*(!).

Onderzoeksofzet

Geert-Jan van der Burgt had het onderzoeksproject zo opgezet:

- voorjaar 2010: drie bedrijven bezoeken en per bedrijf het meest prominente onkruid kiezen voor het onderzoek.
- aansluitend: als onderzoeker de methode 'inlevend waarnemen' op de gekozen plant toepassen om voorlopige begrippen te formuleren, die een antwoord zijn op de vraag 'wat komt dit onkruid hier doen?'
- zomer 2010: met de teler in gesprek gaan over de gevonden begrippen. Zijn het zinnvolle begrippen, die inspiratie kunnen bieden voor de wijze van onkruidbeheersing?
- zomer 2011: terugkomen. In hoeverre heeft het gesprek over de begrippen geleid tot een andere werkwijze (doen!) van de teler?

Twee telers

Leen Jan Reedijk had op zijn akkerbouwbedrijf Bona Ventura overlast van de akkermelkdistel. Het bijbehorende begrip: 'verzachtend begrenzen'. Door een vindingrijke mechanisatie was

het optimale aan 'harde' bestrijdingsmaatregelen al ingezet. Mogelijke 'zachte' maatregelen waren: bodemverzorging, raskeuze en teeltplan. Daar lag al veel nadruk op, maar tijdens de onderzoeksperiode maakte Leen Jan Reedijk op dat gebied verdergaande keuzes, vooral in teeltplan en rassenkeuze. Bij het laatste bezoek werd beduidend minder akkermelkdistel aangetroffen.

Op De Watertuin van Gaveshi Reus was hanepoot een probleemonkruid. Het bijbehorende begrip: 'baserend aansturen'. Gaveshi vatte dat op als uitdaging om 'baserend aansturen' in zijn persoonlijke ontwikkeling ter hand te nemen: evenwicht brengen in zijn leidinggevende vaardigheden. Concrete maatregelen werden niet geformuleerd, maar bij het laatste bezoek benoemde Gaveshi een houdingsverandering. Het bedrijf was in 2011 schoner dan in 2010.

Ter afsluiting van de workshop werd de deelnemers gevraagd om situaties te benoemen waarin ze hadden gehandeld volgens de karakteriserende begrippen van verschillende onkruiden. Uit die ronde is het belletje-trekvoorbeeld afkomstig. Daaruit blijkt, dat 'inlevend waarnemen' niet alleen herkenbaar en toepasbaar is in relatie tot onkruidbeheersing, maar ook veel algemener in ieders dagelijks 'doe-leven'. Dus lezer, oefent u zelf! Waar handelde u akkermelkdistelachtig, dus verzachtend-begrenzend? Of baserend-aansturend, dus hanepootachtig? Wellicht biedt uw antwoord u inspiratie voor uw dagelijkse (biologisch-dynamische) praktijk?

Dit project kwam tot stand met financiële steun van de BD-Vereniging.

Publicatie

De publicatie 'Onkruid beheren: Inlevend waarnemen als inspiratie' die Geert-Jan van der Burgt schreef bij dit project, is een aanrader om te lezen. Mij trof bijvoorbeeld hoe in het voorwoord een gracieuze dansbeweging als metafoor wordt gebruikt en hoe die heel vanzelfsprekend en begrijpelijk leidt tot de denk-kritische vraagstelling van de onderzoeker, terwijl de poëzie van de dansbeweging blijft spreken.

De volledige tekst van het rapport (nr 2011-033 LbP) kunt u downloaden via www.louisbolck.org.

